

EKUMENISK PÅSK

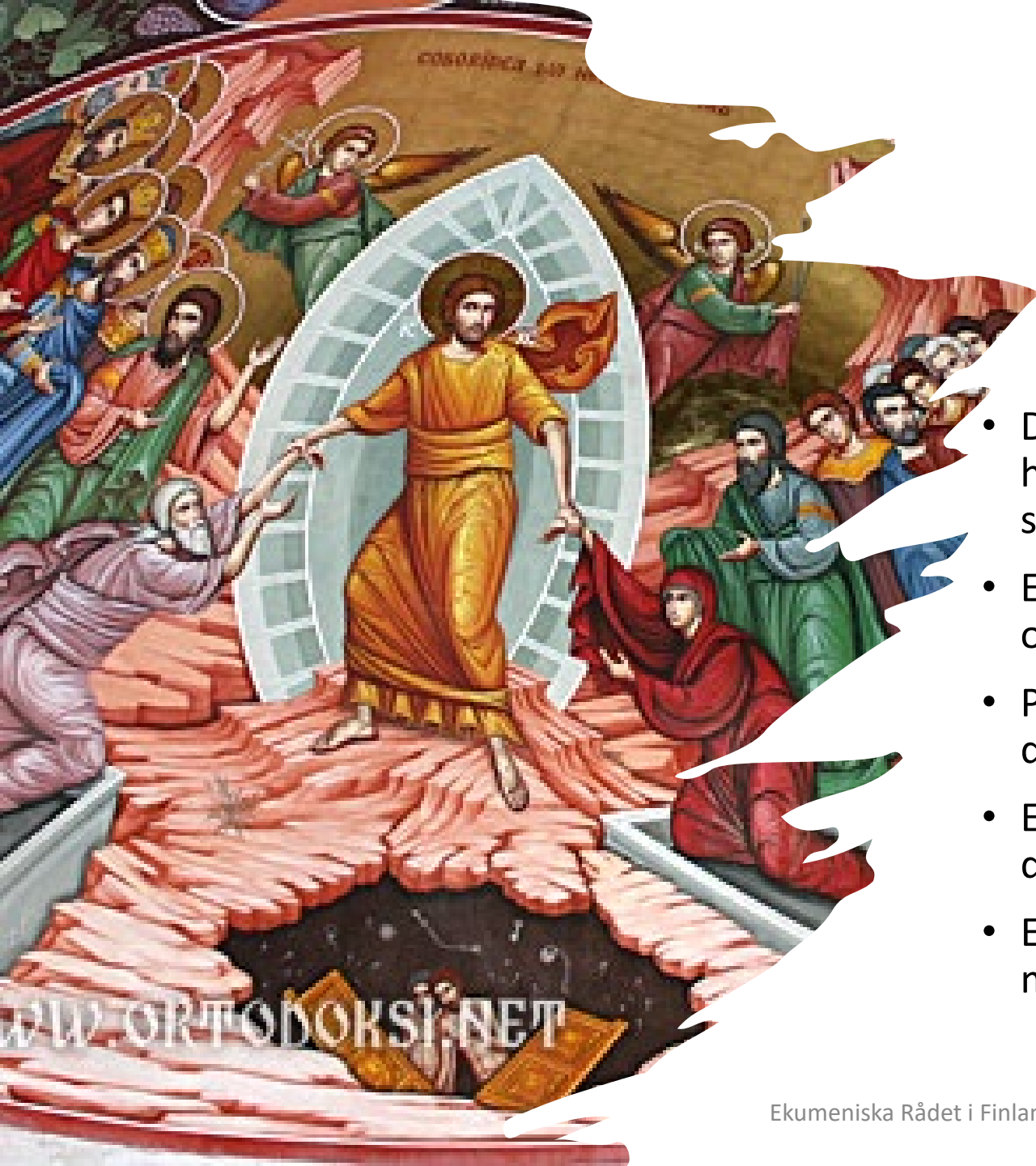

Kristendomens största fest

PÅSK

Kristendomens största fest

- Denna serie ekumeniska diabilder berättar om de bibliska händelserna under påsken och hur påsken firas i olika samfund och samfund.
- Ekumenik är samarbetet mellan de kristna kyrkorna och gemenskaperna.
- På påsken firar man Jesu uppståndelse och seger över döden.
- Enligt kristendomen dog Jesus för alla människors synder, dvs. försonade synderna.
- Enligt kristen lära möjliggör Jesu försoningsverk människans frälsning och evigt liv.

FASTAN

40 dagar innan påsk

- Många kristna fastar inför påsken.
- Fastan innebär att man avstår från vissa saker, såsom köttätter, eller sötsaker eller sociala media. Fastans syfte i den kristna traditionen är att förbereda sig inför den kommande festen och fokusera på andliga ting.
- I katolska länder firar man karneval (carne vale = farväl till köttet) innan fastan börjar.
- Fastan börjar på askonsdagen, då vissa kristna får ett korsets tecken med aska på pannan som ett tecken på ånger. Ortodoxa kristna börjar fastan några dagar tidigare, på fastlags- eller försoningssöndagen, efter kvällsgudstjänsten.
- För katoliker är de viktigaste fastedagarna askonsdagen och långfredagen. Alla fredagar under året är minnesdagar för långfredagen och man gör då bot på något sätt.
- Frälsningsarmén ordnar en världsvida *Partners in mission -insamling*, med vars hjälp man understöder Frälsningsarméns arbete i fattiga länder.
- Den tid och pengar man sparat under fastan är tänkt för att hjälpa andra.
- *Ekofastan* (ekofastan.fi) har varit populär i den lutherska kyrkan.

HÄNDELSENA KRING JESU SISTA STUNDER

Händelser

- Jesus rider på en åsna in i Jerusalem
- Judas förråder Jesus
- Den sista måltiden
- Jesus fängslas i Getsemane trädgård.
- Pilatus dömer Jesus till döden.
- Jesus korsfästes på Golgata.
- Jesus begravs i en klippgrotta
- Kvinnorna hittar en tom grav

Kyrkhelger

- Palmsöndagen
- Stora onsdagen
- Skärtorsdagen/stora torsdagen (ort.)
- Skärtorsdagen/stora torsdagen (ort.)

- Långfredag/Stora fredagen (ort.)
- Långfredag/Stora fredagen (ort.)
- Långfredag/Stora fredagen (ort.)
- Påsk

PALMSÖNDAG 1/5

Jesus red på en åsna in i Jerusalem

På palmsöndagen kommer vi ihåg hur Jesus red på en åsna in i Jerusalem. Människorna tog emot Jesus som en kunglighet och kastade inför hans fötter både kläder och palmblad medan de ropade "Hosianna, Davids son"

<https://www.thinglink.com/scene>

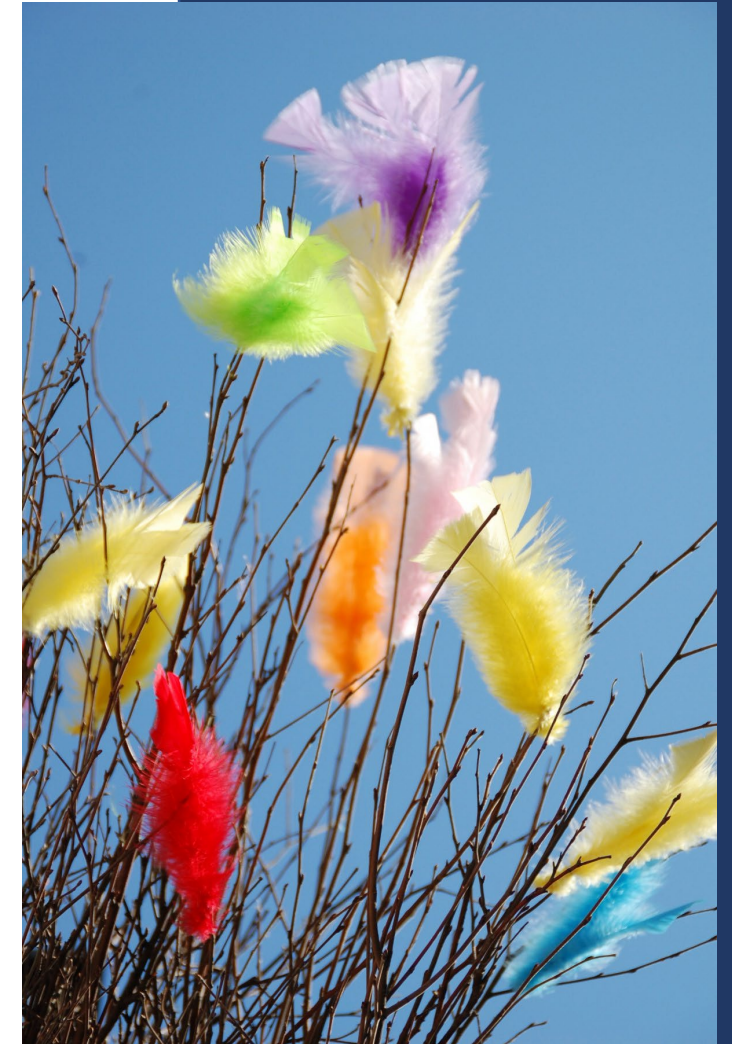
PALMSÖNDAG 2/5

Jesus red på en åsna in i Jerusalem

exempel från olika kyrkors traditioner

Den ortodoxa traditionen

- *“Virvon varvon, tuoreeks terveeks, tulevaks vuodeks. Vitsa sulle, palkka mulle!”*
- Ordet virpominen har ingen svensk översättning. Det finns inga ursprungliga ramsor heller, men en svensk ramsa lyder såhär:
“Virvon varvon, må ni vara friska, glada utan fara. Ris till dig, lön till mig!”
- Seden har sitt ursprung i den ortodoxa traditionen, men har senare blivit en luthersk och mer allmänt en finländsk sed.
- Syftet med virpominen är att önska välsignelse. Ifall man får en belöning, skall den utbetalas först på påsken. Nuförtiden är det vanligt att man betalar belöningen omedelbart efter virpominen.
- I Finland används utsmyckade videkvistar istället för palmblad.

PALMSÖNDAG 3/5

Jesus red på en åsna in i Jerusalem

exempel från olika kyrkors traditioner

- Ortodoxa virpokvastar välsignas med invigt vatten vid en vigiliagudstjänst på lördagskvällen före palmsöndagen.
- Länk: Esbo barnkör med förstärkning besöker boende på Stefanoshemmet. : [youtube.com](https://www.youtube.com)
- De välsignade kvistarna förvaras i ett hörn vid ikonerna fram till slutet av påskperioden, då de bränns.
- Det godis som man får som belöning ska sparas till påsken, eftersom följande vecka fortfarande är fastetid.

VIRPOMINEN OCH HÄXOR

- Häxor är inte en del av den kristna virpotraditionen.
- Häxor, eller påsktroll, är kopplade till en gammal folktradition där man trodde att häxor hade makten att bringa otur till ett hus. Man trodde att det fanns olika sätt att skydda sig mot detta och därför var det vanligt att man, till exempel i Österbotten, brände påskbrasor för att avvärja påskhäxorna.
- Nuförtiden ser man många barn som är utklädda till häxor. Vi har alltså här att göra med en blandning av två olika traditioner.

PALMSÖNDAG 4/5

Jesus red på en åsna in i Jerusalem

exempel från olika kyrkors traditioner

Den katolska traditionen

- I den katolska kyrkans tradition ingår en procession; med palmkvistar som välsignats av prästen går man i procession runt kyrkan.
- Deltagarna får ta med sig några av palmkvistarna hem. Grenarna är en påminnelse om Jesus som den utlovade Messias.
- En del av kvistarna kremeras och askan sparas till följande års askonsdag, som inleder fastan 40 dagar före påsk.
- I den katolska kyrkans östra tradition är det vanligt att dekorera videkvistar och ge dem till nära och kära som en välsignelse.
- Vid palmsöndagsmässan läses Jesu lidandes historia (passionsberättelsen) från Bibeln, där de olika personers repliker läses av olika personer.
- Passionsberättelsen har också varit föremål för musikaliska kompositioner, varav de mest kända är J.S. Bachs Matteus- och Johannespassionen. [Matteus-passio Johanneksen kirkosta, Helsingistä](#)

PALMSÖNDAG 5/5

Jesus red på en åsna in i Jerusalem

Diskussion

1. Är du bekant med virpominen? Har du själv gjort det? Vad är enligt dig det viktigaste/roligaste?
2. Virpominen betyder att man önskar välsignelse åt någon. Vad betyder det?
3. Ta reda på vad ordet hosianna betyder, ordet som man ropade till Jesus.
4. Vad är en passionsberättelse?
5. Har du nångång hört en passion?

MÅNDAG, TISDAG OCH ONSDAG

- Katolikerna kallar veckan efter palmsöndagen för stilla veckan.
- Ortodoxa kallar den för stora veckan.
- Lutheraner kallar den för stilla veckan.
- Katolikerna repeterar Jesu läror och täcker helgonbilderna med en mörk duk som senare tas bort vid påsk för att markera uppståndelsen.

STORA ONSDAGEN

Judas förråder Jesus

- Lärjungen Judas gick med på att hjälpa översteprästerna att fångla Jesus och fick 30 silvermynt som belöning.
- Judas letade sedan efter ett tillfälle att genomföra planen.
- På stora onsdagen håller ortodoxa kyrkor en allmän smörjelse av sjuka.
- Övning: Ta reda på vad 30 silverpengar var värda på den tiden?

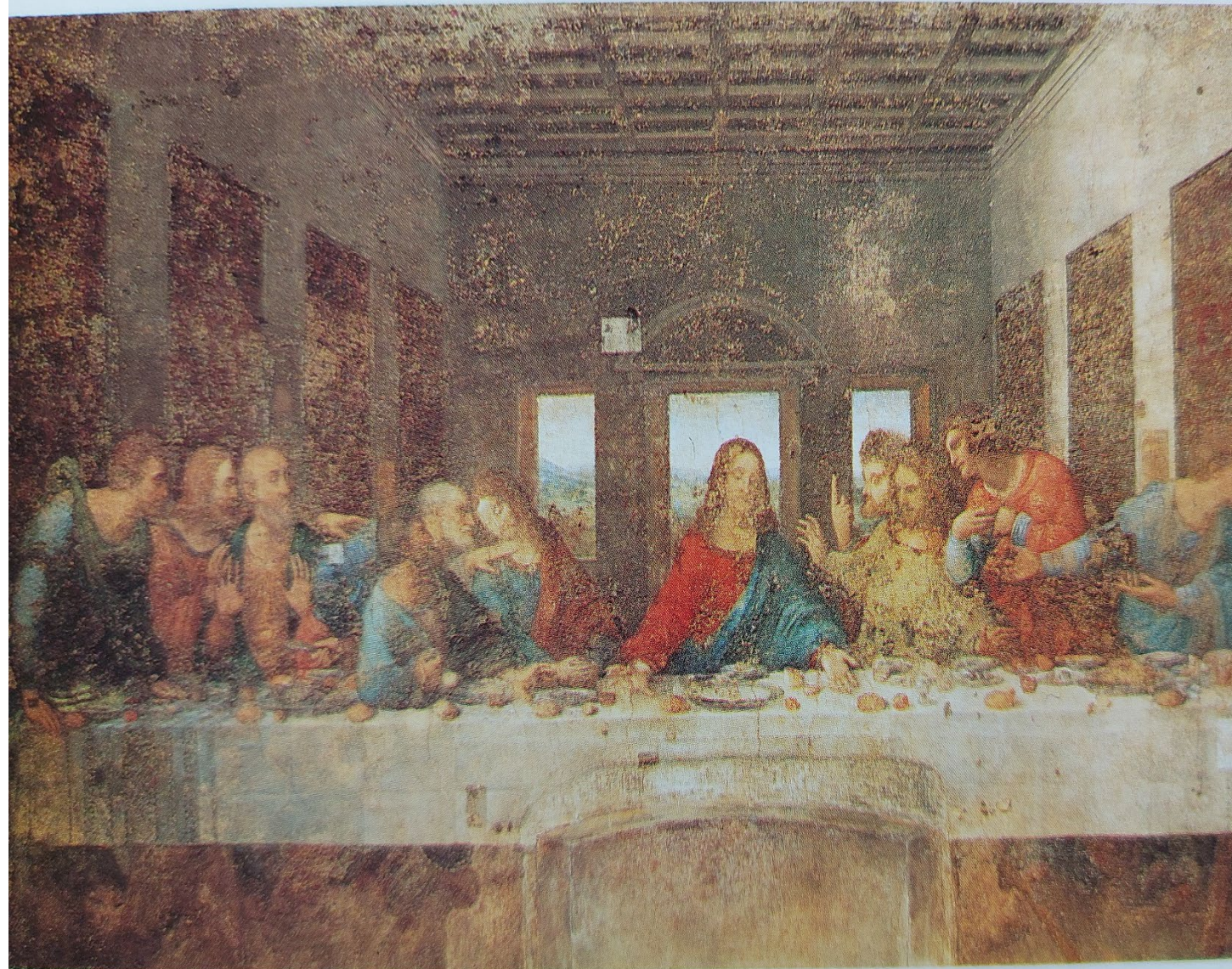
SKÄRTORSDAG

STORA TORSDAGEN (ORT.) 1/2

Sista måltiden

exempel från kyrkans traditioner

- Jesus och lärjungarna åt tillsammans för sista gången. Före måltiden tvättade Jesus sina lärjungars fötter, vilket var en tjänares uppgift. Jesus gav ett exempel på att alla är lika viktiga och att alla ska behandlas med vänlighet.
- Under måltiden bröt Jesus brödet och delade vin och bad sina efterföljare att göra detta till hans minne.
- Efter måltiden bad Jesus i Getsemane, där han arresterades av soldater ledna av Judas.
- En interaktiv bild av Da Vincis tavla "Sista måltiden": www.thinglink.com/scene

[Viimeinen ehtoollinen](#)

SKÄRTORSDAG

STORA TORSDAGEN (ORT.) 2/2

Sista måltiden

exempel från kyrkans traditioner

Ortodoxa

Färgning av ägg i rött till påsk. Biskopen tvättar fötterna på 12 prästmedlemmar.

Katoliker

Kat. biskop och präster tvättar fötterna på 12 män. Den högsta ledaren för hela den katolska kyrkan, påven, tvättar också fötterna på 12 män.

Lutheraner

Avlägsnande av textilier och blommor i kyrkan och täckande av altaret med mörka kläder.

Frälsningsarmén

I Frälsningsarmén är måltidsgemenskap viktigt och man tror att Jesus är närvarande vid varje måltid där han välkomnas och hedras. Det finns ingen separat nattvard i Frälsningsarmén.

Hela den lokala församlingen eller avdelningen kan bjudas in till en kärleksmiddag och maten förbereds vanligtvis tillsammans av frivilliga. Skärtorsdag är den mest traditionella dagen för att fira en kärleksmåltid.

LÅNGFREDAG

STORA FREDAGEN (ORT.) 1/2

Jesu död

- Den romerske guvernören Pontius Pilatus dömde Jesus till döden via korsfästelse på folkets begäran.
- Pilatus tvättade sina händer inför folkmassan för att visa att han inte var ansvarig för Jesu dom.
- Efter domen bar Jesus själv sitt kors till Golgata.
- På Golgata korsfästes Jesus tillsammans med två rövare.
- Den ena rånaren hånade Jesus medan den andra bad om att få komma till himlen, vilket Jesus lovade.
- Jesu död följdes av jordbävningar och solförmörkelse.
- Jesus begravdes i en klippgrotta, gravens mynning täcktes med en sten och vakter placerades för att övervaka graven.

LÅNGFREDAG

STORA FREDAGEN (ORT.) 2/2

Jesu död

exempel från kyrkans traditioner

Lutheraner

- Gudstjänsten firas utan orgelmusik och den liturgiska färgen är svart, vilket sker endast en gång om året. Ingen nattvard firas.

Katoliker

- Långfredagen är en dag av fasta och abstinens och andakten kring korsets väg. Korsets väg kan firas både inomhus och utomhus. Andakten kan åtföljas av en pjäs eller firas i tystnad.

Ortodoxa

- För ortodoxerna är Kristi borttagning från korset och hans begravning en viktig gudstjänst (symbolisk drama i kyrkan).

STORA LÖRDAGEN

Jesus i graven

Ortodox tradition

- Helgdag firas särskilt i den ortodoxa kyrkan.
- Mörka textilier byts ut mot vita i mitten av morgonliturgin.
- I den ortodoxa kyrkan är den här dagen en allmän dag för katekumener att bli medlemmar i kyrkan.
- I den tidiga kyrkotraditionen var påsken den dag då konvertiter till kristendomen döptes.
- Metodisterna följer också denna tradition.

PÅSKEN

Jesu uppståndelse

- Kvinnorna gick till graven för att smörja Jesu kropp.
- När de kom fram till graven fann de att stenen inte var på plats, vakterna hade gått och graven var tom.
- En ängel informerade kvinnorna om att Jesus hade uppstått från de döda.
- Kvinnorna gick för att berätta för lärjungarna om uppståndelsen.

PÅSKEN

Jesu uppståndelse

exempel från kyrkans traditioner

Ortodoxa traditionen

- Kyrkorna håller en påskgudstjänst där man går runt kyrkan utanför (korsprocession). En tom kyrka representerar Kristi tomma grav. [Video pääsiäisyön jumalanpalveluksesta](#) (7min).
- I kyrkan ljuder påskhälsningen: "Kristus är uppstånden för de döda!" och svaret "Sannerligen uppstånden!" på olika språk.
- Påsktropariet, den festliga sången, sjungs i kyrkorna vid påsk ett stort antal gånger och på så många olika språk som möjligt. Påskan är en fest för hela världen! I länken kan höras [påsktroparian på finska svenska och kyrkoslaviska](#) (1min).
- Hemmen har förberett sig för påskan med sju veckors fasta.
- Festliga godsaker förbereds inför påskan. Förutom många rätter innehåller påskbordet påskägg, färgade och dekorerade ägg, pasha och kulitsa.
- Pasha är en påskdessert gjord av grädde, kvarg, smör och socker, som placeras ovanpå kulitsa, en söt påskrulle.
- Man kan tävla med ägg genom att slå dem mot varandra. Samtidigt sägs påskhälsningen "Kristus är uppstånden från de döda!" och den andra svarar: "Sannerligen uppstånden!". Vinnaren är den vars ägg förblir intakt.
- Hemmen dekoreras med påskägg och välsignade videkvistar placeras på ikoner under den festliga årstiden, som pågår fram till Kristi himmelfärdsdag.

PÅSKEN

Jesu uppståndelse 1/2

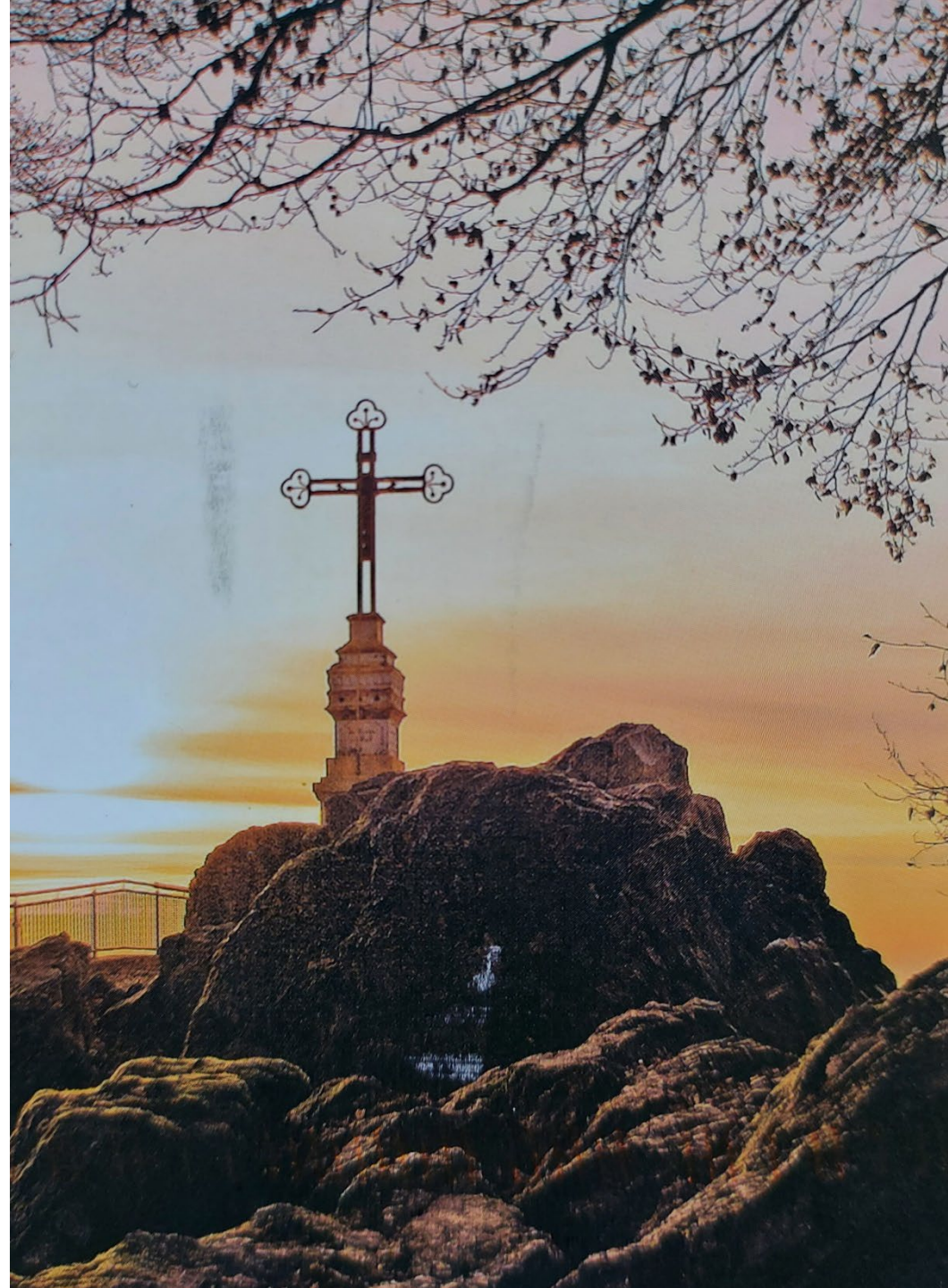
exempel från kyrkors traditioner

Katolsk tradition

- I kyrkan firas påskmässan
- Klockorna ringer för att markera uppståndelsen.
- Fastan upphör och festen innehåller bl.a. lammkött enligt judisk tradition.

Luthersk tradition

- Påskmässan börjar i den mörka kyrkan och under mässan förs altarkläderna och blommorna in i kyrkan.
- Den liturgiska färgen är vit, vilket symboliserar den stora högtiden.
- Påskmat är bland annat lamm, memma och chokladägg.

PÅSKEN

Jesu uppståndelse 2/2

exempel ur olika kyrkors traditioner

Metodistisk tradition

- I metodistkyrkan firas påsken för att hedra Jesu uppståndelse, som gjorde att Gud tog alla människor till sina barn.

Frälsningsarméns tradition

- Frälsningsarméns tradition handlar om att samlas och glädja sig åt påskbudskapet.
- Gudstjänsten är vackert dekorerad, musiken är glad och gudstjänsten följs av ett festligt kaffe.
- Det glada budskapet förstärks av påskhälsningen från chefen för Internationella Frälsningsarmén, en general, som nuförtiden kan ses på hans Facebooksida.

PÅSKENS SYMBOLER

- Påskägget symboliserar början på nytt liv och fruktbarhet samt Jesu uppståndelse.
- Enligt legenden gav Maria Magdalena kejsaren Tiberias ett ägg som blev rött när hon gav det till honom. Det är därför som kristna än i dag världen över fortfarande färgar ägg.
- Kycklingarna som kläcks ur äggen och påskäggen som innehåller överraskningar återspeglar den stora överraskningen i påskberättelsen.
- Kaninen är en symbol för nytt liv. Man trodde att kaninen sov med öppna ögon och för de kristna representerade den Jesus, som inte dog utan sov för evigt.
- Narcisser och påskgräs (rairuoho) symboliserar glädje, hopp, ny början, våren och uppståndelse.

UPPGIFTER

1. Vilken typ av mat äter man på påsken i ditt hem? Vilken är din favoritmat till påsk?
2. Vilken typ av dekorationer sätter ni upp i ert hem till påsk?
3. Påskhälsningar och svar på olika språk från den ortodoxa traditionen. [Kombinera rätt hälsningsfras med rätt språk.](#)
4. I Frälsningsarmén handlar fastan om att ge upp sitt eget för andras skull. Vem skulle du vilja hjälpa? Vilka möjligheter har du att hjälpa andra i ditt närområde? Att hjälpa brukar få den som hjälper till att må bra. Har du någonsin hjälpt någon och känt dig nöjd med det?
5. Det finns många olika känslor förknippade med berättelserna i påsken bibelberättelse. Fundera över vilka känslor som förekommer i berättelserna och hur de återspeglas i olika kyrkors traditioner.